

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка

НН інститут фізичної культури

Кафедра терапії та реабілітації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор НН інституту фізичної
культури

Михайло ЛЯННОЙ

«31» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Технічні засоби реабілітації

(назва навчальної дисципліни)

галузь знань 22 Охорона здоров'я

(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

(шифр і назва)

освітня програма ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ

(назва)

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією

НН інституту фізичної культури

«31» серпня 2023 року

Голова: Людмила МОРОЗ, к. пед. н.,
доцент

Розробники:

Малярова Юлія Миколаївна, к. пед. н., ст. викладач кафедри терапії та реабілітації

Звіряка Олександр Миколаївна, к. фіз. вих., доцент кафедри терапії та реабілітації

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри терапії та реабілітації

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувач кафедр к. фіз. вих., доцент Олександр ЗВІРЯКА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки:	
		II-й	
		Семестр	
III-й			
Лекції			
26 год.			
Практичні, семінарські			
28 год.			
Лабораторні			
год.			
Самостійна робота			
64 год.			
Консультації:			
2 год.			
Загальна кількість годин – 120			Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для підбору технічних засобів реабілітації особам з різними вадами та захворюваннями та навичками правильного користування цими засобами.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

1) ознайомлення студентів з етіологією, клінікою, патогенезом осіб з інвалідністю із ушкодженнями і дефектами опорно-рухового апарату, нервової системи, порушенням діяльності аналізаторів та інтелектуального розвитку та їх ускладненнями;

2) отримання студентом навиків щодо вимог до технічних засобів у фізичній реабілітації, показань та протипоказань до використання, особливостей використання технічних засобів при різних нозологіях.

3) навчити, методично правильно, застосовувати існуючих технічних засобів реабілітації для покращання якості життя осіб з інвалідністю у різних умовах повсякдення та етапах реабілітаційного процесу.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Дисципліна «Технічні засоби реабілітації» має тісний зв'язок з дисциплінами «Анатомія людини», «Загальна фізіологія людини з основами патологічної фізіології», «Корекційна педагогіка», «Основи медичних знань».

3. Результати навчання за дисципліною

Оволодіння теоретичними знаннями з формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема: застосовувати знання у практичних ситуаціях; діяти соціально відповідально та свідомо; враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії; провадити безпечну практичну діяльність; забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта.

Знати: особливості використання технічних засобів у фізичній реабілітації; різновиди та призначення технічних засобів; показання та протипоказання до застосування технічних засобів; особливості використання технічних засобів із лікувальною чи профілактичною метою; характеристику окремих засобів, які використовуються для відновлення функцій при ураженні нервової системи та опорно-рухового апарату.

Вміти: вміти підбирати для пацієнта той чи інший допоміжний засіб, враховуючи особливості захворювання; вміти оперувати принципами роботи з технічними засобами реабілітації.

Знання	ПРЗ 5. Знати закони України про охорону здоров'я, етичний кодекс, нормативні документи, що регламентують професійну діяльність; особливості позиціонування та переміщення. ПРЗ 8. Засоби методи та форми фізичної терапії, ерготерапії. ПРЗ 13. Знати основи психології та дидактики; принципи здорового способу життя; особливості профілактики захворювань та їх ускладнень, травм, неповносправності; прийоми самообслуговування та догляду.	ПР 09. Реалізовувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії. ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії, для ліквідації, або компенсації рухових порушень та активності. ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації, або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності. ПР 14. Безпечно та ефективно використовувати обладнання для проведення реабілітаційних заходів, контролю основних життєвих показників пацієнта, допоміжні технічні засоби реабілітації для пересування та самообслуговування.
Уміння	ПРУ 5. Вміти виявляти фактичний і потенційний ризик, небезпеку для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця, відповідним чином реагувати на неї; запобігати небезпеці, мінімалізувати її під час фізичної терапії, ерготерапії; безпечно використовувати обладнання. ПРУ 9. Вміти оцінити функціональні можливості та потреби	Вказані програмні результати досягаються за допомогою використання комбінації наступних методів: словесний метод та метод наочності на лекційних заняттях, практичний метод на практичних заняттях та науково-дослідницькі методи під час самостійної роботи (аналізу, синтезу, абстрагування). Для оцінки сформованості даного результату навчання використовуються: практичні завдання.

	пацієнта/клієнта; обирати методи впливу/догляду, враховуючи патологію, функціональні розлади, активність та участь особи, контекстні та особистісні фактори; організовувати індивідуальні та групові заняття, обирати необхідне обладнання; моніторити стан пацієнта; передбачати та визначати реакцію пацієнта/клієнта на проведення реабілітаційних заходів. ПРУ 13. Вміти провадити здоровий спосіб життя та навчати цьому пацієнта/клієнта та/або родичів, опікунів, близьких; навчати пацієнта/клієнта прийомам самообслуговування, основам профілактики захворювань та їх ускладнень, травм, неповносправності.
Комунікація:	ПРК 5. У разі невизначеності, звертатися по допомогу чи скеровувати пацієнта/клієнта до іншого фахівця сфери охорони здоров'я; у тактовній та зрозумілій формі реагувати на небезпечні дії колег. ПРК 9. Налагоджувати обмін досвідом; застосовувати вербальну та

	невербальну комунікацію з пацієнтом/клієнтом; надавати інформацію в оптимальний спосіб. ПРК 13. Зрозуміле та недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що її обґрунтовують до фахівців та нефахівців.	
--	--	--

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Студент має глибокі міцні і системні знання з теми, використовує наукову термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, вміє працювати з навчальним матеріалом. Правильно планує свою самостійну роботу. Будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи наукову термінологію.
82 – 89	Студент має міцні ґрунтовні знання, вміє застосовувати їх на практиці, але може допустити неточності, окремі помилки в формулюванні відповідей.
74 – 81	Студент знає програмний матеріал повністю; має практичні навички в аналізі системи технічних засобів реабілітації та їх застосування; недостатньо вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми.
64 – 73	Студент знає основний зміст теми, але його знання мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами.
60 – 63	Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям. Оцінка виставляється студенту, який має суттєві недоліки у викладі навчального матеріалу, має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. Разом з тим оцінка «задовільно» передбачає засвоєння вузлових питань, розуміння суті основних проблем курсу.
35 – 59	Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки. Оцінка виставляється студенту, який не розуміє суті поставлених питань, не має знань основних проблем курсу технічних засобів реабілітації, не орієнтується в змістові основних понять курсу дисципліни.
1 – 34	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни.

Розподіл балів

Поточний контроль		Підсумковий	Су
-------------------	--	-------------	----

РОЗДІЛ 1		РОЗДІЛ 2					РОЗДІЛ 3		Разом	тестовий контроль	
Т 1.1	Т 1.2	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 3.1	Т 3.2			
Поточний контроль									70	10	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7			
Контроль самостійної роботи											
3	3	3	3	3	3	3	3	3			

Критерії поточного оцінювання на кожному практичному занятті

За кожне заняття студент може набрати до «7» балів за відповідь і теоретичну роботу (максимальна кількість балів за всі заняття – 49), «3» балів за контроль самостійної роботи (максимальна кількість балів – 21).

Усна відповідь на питання практичного заняття оцінюється у «7» балів:

«7»-«6» балів – студент повністю засвоїв теоретичний матеріал, логічно викладає його, робить висновки, висловлює гіпотези, дискутує;

«5»-«4» балів – студент засвоїв теоретичний матеріал, вільно викладає його, наводить приклади, однак є незначні проблеми з усвідомленням системних зв'язків, не завжди дотримується логіки викладу, припускається незначних помилок чи неточностей;

«3» бали – студент засвоїв матеріал на репродуктивному рівні (переказування), приймає активну участь у роботі, відтворює вивчене не завжди логічно, припускається помилок;

«2» бали – студент, який невпевнено переказує матеріал, під час відповіді потребує допомоги, допускається помилок;

«1» бал – студент, який не приймає участь в обговоренні питань на занятті.

«0» балів – студент відсутній на занятті.

Під час контролю самостійної роботи відповідь студента оцінюється від «0» до «3» балів:

«3» бали – послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання практичного матеріалу, володіння спеціальною термінологією, уміння творчо розв'язувати завдання;

«2» бали – послідовний виклад матеріалу, знання практичного матеріалу, часткове володіння спеціальною термінологією, при поясненні понять допущено помилки;

«1» бал – зміст матеріалу викладено частково, з недотриманням в окремих випадках послідовності, студент частково володіє знаннями практичного матеріалу, при поясненні понять допущено помилки, суть питання в основному розкрита, не зважаючи на зазначені вище упущення;

«0» балів – виклад матеріалу нелогічний, непослідовний, поверхневий, безсистемний.

Доповнення та участь у дискусії на практичному занятті оцінюється у 0,5 бали.

Підсумковий тестовий контроль

Тестовий контроль проводиться 1 раз наприкінці вивчення дисципліни перед складанням екзамену за розробленими комплексними тестовими завданнями та має максимальну оцінку – **30 балів**.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку. Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ПІДТРИМКА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ

Тема 1.1. Законодавчі основи реабілітації неповносправних в Україні (Загальні положення реабілітації неповносправних в Україні. Повноваження органів виконавчої влади в реабілітації неповносправних осіб. Система реабілітації інвалідів на Україні. Порядок забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації).

Тема 1.2. Категорії осіб з інвалідністю (Особи з фізичними недоліками. Особи з порушенням інтелекту і психічними захворюваннями. Особи з порушенням функцій слуху. Особи з порушенням функцій зору).

РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИДИ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Тема 2.1. Крісла колісні (Класифікація крісел колісних та їх технічне оснащення. Техніка їзди на активному візку. Техніка безпеки).

Тема 2.2. Засоби для ходіння керовані однією рукою (Палиці. Милиці).

Тема 2.3. Засоби для ходіння керовані обома руками (Ходунки-рамки. Ходунки на колесах. Ходунки-столи. Ходунки-стільці).

Тема 2.4. Допоміжні засоби для переміщення або переносу та підйому (Допоміжні засоби для переміщення або переносу. Допоміжні засоби для підйому).

Тема 2.5. Спеціальні засоби для самообслуговування та догляду (Захисні засоби, що надягаються на тіло. Допоміжні засоби для особистої гігієни. Допоміжні засоби для прання, купання і прийняття душу).

РОЗДІЛ 3. ОРТЕЗИ І ПРОТЕЗИ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Тема 3.1. Ампутації та протезування у фізичній терапії. (Ампутації та покази до ампутацій. Процес протезування кінцівок. Види протезів кінцівок. Ендопротезування. Протезування молочних залоз).

Тема 3.2. Технічні засоби для відновлення функцій при порушеннях та деформаціях опорно-рухового апарату. (Класифікація

ортезів. Завдання ортезування. Вимоги до ортезів. Ортезування кінцівок. Ортезування тулуба. Сучасні ортезні пристосування).

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост. робота
РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ПІДТРИМКА РЕАБІЛІТАЦІЇ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УКРАЇНІ												
Тема 1.1. Законодавчі основи реабілітації неповносправних в Україні	15	4	4			7						
Тема 1.2. Категорії осіб з інвалідністю	16	2	2		1	7						
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ВИДИ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ												
Тема 2.1. Крісла колісні		4	4			8						
Тема 2.2. Засоби для ходіння керовані однією рукою		2	2			7						
Тема 2.3. Засоби для ходіння керовані обома руками		2	2			7						
Тема 2.4. Допоміжні засоби для переміщення або переносу та підйому		2	4			7						
Тема 2.5. Спеціальні засоби для самообслуговування та догляду		2	4		1	7						
РОЗДІЛ 3. ОРТЕЗИ І ПРОТЕЗИ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ												
Тема 3.1. Ампутації та протезування у фізичній терапії		4	4			7						
Тема 3.2. Технічні засоби для відновлення функцій при порушеннях та деформаціях опорно-рухового апарату		4	4			7						
Разом	120	26	28		2	64						

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Законодавчі основи реабілітації неповносправних в Україні	4	
2	Категорії осіб з інвалідністю	2	
3	Крісла колісні	4	
4	Засоби для ходіння керовані однією рукою	2	
5	Засоби для ходіння керовані обома руками	2	
6	Допоміжні засоби для переміщення або переносу та підйому	2	
7	Спеціальні засоби для самообслуговування та догляду	2	
8	Ампутації та протезування у фізичній терапії	4	
9	Технічні засоби для відновлення функцій при порушеннях та деформаціях опорно-рухового апарату	4	
Разом		26	

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Законодавчі основи реабілітації неповносправних в Україні	4	
2	Категорії осіб з інвалідністю	2	
3	Крісла колісні	4	
4	Засоби для ходіння керовані однією рукою	2	
5	Засоби для ходіння керовані обома руками	2	
6	Допоміжні засоби для переміщення або переносу та підйому	4	
7	Спеціальні засоби для самообслуговування та догляду	4	
8	Ампутації та протезування у фізичній терапії	4	
9	Технічні засоби для відновлення функцій при порушеннях та деформаціях опорно-рухового апарату	4	
Разом		28	

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Законодавчі основи реабілітації неповносправних в Україні	7	
2	Категорії осіб з інвалідністю	7	
3	Крісла колісні	8	
4	Засоби для ходіння керовані однією рукою	7	
5	Засоби для ходіння керовані обома руками	7	
6	Допоміжні засоби для переміщення або переносу та підйому	7	
7	Спеціальні засоби для самообслуговування та догляду	7	
8	Ампутації та протезування у фізичній терапії	7	
9	Технічні засоби для відновлення функцій при порушеннях та деформаціях опорно-рухового апарату	7	
Разом		64	

Залікові вимоги

1. Загальні положення реабілітації осіб з інвалідністю в Україні.
2. Визначення термінів: «Людина з інвалідністю», «Дитина з інвалідністю», «Інвалідність», «Медико-соціальна експертиза», «Обмеження життєдіяльності», «Упередження інвалідності», «Усунення обмежень життєдіяльності», «Соціальна допомога», «Абілітація», «Професійна адаптація», «Психолого-педагогічний супровід».
3. Законодавство України з питань реабілітації осіб з інвалідністю.
4. Основні завдання законодавства України з питань реабілітації осіб з інвалідністю.
5. Види реабілітаційних заходів щодо осіб з інвалідністю.
6. Основні форми реабілітаційних заходів щодо осіб з інвалідністю.
7. Основні права осіб з інвалідністю при проведенні реабілітації.
8. Порядок забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення.
9. Категорії осіб, які мають право на забезпечення технічними засобами реабілітації.

10. Куди і кому звертатися для взяття на облік технічний засіб реабілітації.
11. Документи необхідні для отримання технічного засобу реабілітації.
12. Умови забезпечення, замовлення та повернення технічних засобів реабілітації.
13. Основні види технічних засобів реабілітації.
14. Особи з фізичними недоліками (порушення опорно-рухового апарату).
15. Особи з порушенням інтелекту та психічними захворюваннями.
16. Особи з порушенням функцій слуху.
17. Особи з порушенням функцій зору.
18. Класифікація крісел-колісних та їх технічне оснащення.
19. Показання та протипоказання до використання крісел-колісних.
20. Техніка їзди на активному візку.
21. Класифікація засобів для ходіння керованих однією рукою.
22. Показання до призначення засобів для ходіння керованих однією рукою.
23. Класифікація полиць та їх технічні характеристики.
24. Класифікація мильць та їх технічні характеристики.
25. Класифікація засобів для ходіння керованих обома руками.
26. Показання до призначення та технічні характеристики різних видів ходунків.
27. Види та технічна характеристика допоміжних засобів для переміщення або переносу.
28. Види та технічні особливості допоміжних засобів для підйому.
29. Основні види спеціальних засобів для самообслуговування та догляду.
30. Показання до використання та опис конструкції допоміжних засобів для самообслуговування та догляду що надягаються на тіло.
31. Показання до використання та опис конструкції допоміжних засобів для особистої гігієни.
32. Показання до використання та опис конструкції допоміжних засобів для прання, купання та прийняття душу.

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Аксельсон П. Посібник для підготовки користувача інвалідним візком з ручним приводом / П. Аксельсон, Деніз Я. Чесні, Ж. Мінкель, А. Перр. – ПАКС Пресс. – 2003, 170 с.
2. Барден І. Домашня опіка хворих та немічних. Великий довідник видавництва “ТРІАС” / І. Барден, А. Фогель, Г. Водрашке. – Друк “Стрім”, 2000.
3. Белова А. Н. Руководство по реабилитации больных с двигательными нарушениями. Том II / А. Н. Белова, О. И. Щепетовой. – М. : Антидор, 1999. – 648 с.
4. Боголюбова В. М. Медицинская реабилитация : руководство в 3 т. / В. М. Боголюбова. – М. : Смоленск: Знак почета, 2007. – Т.2. – 632 с.
5. Бонева Л. Руководство по кинезиотерапии / Л. Бонева. - София: Медицина и физкультура, 1978. – 324 с.
6. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями. Навч. посіб. / В. Й. Бочелюк, А. В. Турубарова. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 264 с.
7. Вихляєв Ю. М. Реабілітаційні технології і технічні засоби для відновлення людей з обмеженими фізичними можливостями (на прикладі сліпих) : навчальний посібник / Ю.М. Вихляєв; Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут". – Вінниця : Рогальська І. О., 2012. – 143 с.
8. Воронін Д. М. Церебральний параліч та реабілітація його спастичних форм / Д. Воронін, В. Трач. – Хмельницький : ХНУ, 2008. – 55 с.
9. Пономаренко Ю. Техніка та способи переміщень осіб, що користуються візком / Ю. Пономаренко. – Львів, 2003. – 78 с.
10. Попадюха Ю. А. Технічні засоби для відновлення рухових функцій верхніх кінцівок людини / Ю. А. Попадюха, Н. І. Пеценко // Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Вип. 14. – 2009. – С. 165–168.
11. Технічні засоби в фізичній реабілітації: Опорний навчально-методичний інтерактивний комплекс / За заг.ред. Т. В. Кухтик. - Краматорськ: ДІТМ МНТУ ім. Ю.Бугая, 2010. – 106 с.
12. Технічні засоби реабілітації: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закладів] / О. М. Звіряка, Ю. М. Карпенко. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. – 200 с.

Додаткові:

1. <https://www.msp.gov.ua/content/katalog-2018.html> Міністерство соціальної політики. Каталог технічних засобів реабілітації 2018.

2. Материально-техническое обеспечение адаптивной физической культуры: Учеб.пособие / Под.ред. проф. С.П. Евсеева. – М.: Советский спорт, 2000. – 152 с.

3. Современные методы механотерапии в медицинской реабилитации : науч.- метод. пособие / под ред. И. З. Самосюка. – Киев : Науч.свит, 2009. – 184 с.

**8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна
(за потребою)**

1. Навчальна програма з дисципліни.
2. Робоча навчальна програма з дисципліни.
3. Методичні розробки до практичних занять.
4. Методичні розробки для забезпечення самостійної роботи студентів.
5. Мультимедійні презентації до лекційного курсу.